

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátu složeném z předsedkyně Mgr. Jiřiny Jislové a soudců JUDr. Tomáše Pirka a Mgr. Štěpána Hnanička ve věci žalobce: **Ing. J. K.** nar. **bytem v** zastoupeného advokátem Mgr. Martinem Sadílkem, se sídlem Praha 1, Štěpánská 39, proti žalované: **Česká republika – Ministerstvo spravedlnosti**, se sídlem Praha 2, Vyšehradská 16, jednajícím Úřadem pro zastupování státu ve věcech majetkových, **o náhradu škody a zadostiučinění za nemajetkovou újmu ve výši 8.690.912 Kč s příslušenstvím**, k odvolání žalobce a žalované proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 15. června 2015, č. j. 22 C 105/2013-315,

t a k t o :

- I. Odvolání žalovaného se odmítá.
- II. Rozsudek soudu prvního stupně se v zamítavém výroku o věci samé III. a ve výroku o nákladech řízení IV. **p o t v r z u j e**.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení.

O d ů v o d n ě n í

Napadeným rozsudkem soud prvního stupně uložil žalované povinnost zaplatit žalobci 56.080 Kč spolu s úroky z prodlení z této částky za dobu od 3. 5. 2013 do zaplacení, dále s úroky z prodlení z částky 224.040 Kč za dobu od 3. 5. 2013 do zaplacení a z částky 343.920 Kč za dobu od 3. 5. 2013 do zaplacení, vše v zákonné výši 7,05 % ročně (výrok I.), zastavil řízení co do částky 577.690 Kč (výrok II.) zamítl žalobu co do částky 8.057.142 Kč s úroky z prodlení a dále s úroky z prodlení z částek 400.000 Kč a 224.040 Kč za den 2. 5. 2013 a z částky 9.730 Kč za dobu od 2. 5. 2013 do zaplacení (výrok III.) a rozhodl, že žádný z účastníků nemá

právo na náhradu nákladů řízení (výrok III.). Takto rozhodl o žalobě, kterou se žalobce domáhal náhrady škody a zadostiučinění za nemajetkovou újmu, které mu vznikly nezákonným rozhodnutím, zahájením trestního stíhání. Žalobce byl dne 10. 8. 2006 obviněn ze spáchání trestného činu podvodu podle § 250a odst. 1, odst. 5 trestního zákona spáchaného ve spolupachatelství podle § 9 odst. 2 trestního zákona. Rozsudkem Městského soudu v Praze č. j. [REDAKCE] ze dne 3. 4. 2012, který nabyl právní moci dne 10. 5. 2012, byl žalobce podle § 226 písm. b) trestního řádu zproštěn obžaloby. Za obhajobu v celém trestním řízení zaplatil advokátovi odměnu ve výši 402.844 Kč. Kromě této škody žalobci rovněž ušel zisk ve výši 1.288.068 Kč, kterážto částka odpovídá rozdílu mezi ušlým výdělkem a příjmem inkasovaným jako podpora v nezaměstnanosti. Jako přiměřené zadostiučinění za nemajetkovou újmu požadoval částku 7 milionů korun

Soud prvního stupně vycházel z toho, že mezi účastníky nebylo sporu o průběhu trestního řízení, o rozhodnutích v něm vydaných a úkonech právní služby učiněných obhájcem obžalovaného (nynějšího žalobce), a proto při zjišťování skutkového stavu z těchto nesporných skutečností vycházel. Věc posoudil podle ust. § 1 zákona č. 82/1998 Sb. (dále jen „zákon“), podle kterého stát odpovídá za podmínek zákonem stanovených za škodu způsobenou při výkonu státní moci. Podle ust. § 5 písm. a), b) zákona stát odpovídá za podmínek zákonem stanovených za škodu, která byla způsobena rozhodnutím, jež bylo vydáno v občanském soudním řízení, ve správním řízení, v řízení podle soudního řádu správního nebo v řízení trestním, a za škodu, která byla způsobena nesprávným úředním postupem. Podle ust. § 13 odst. 1 stát odpovídá za škodu způsobenou nesprávným úředním postupem. Nesprávným úředním postupem je také porušení povinnosti učinit úkon nebo vydat rozhodnutí v zákonem stanovené lhůtě. Nestanoví-li zákon pro provedení úkonu nebo vydání rozhodnutí žádnou lhůtu, považuje se za nesprávný úřední postup rovněž porušení povinnosti učinit úkon nebo vydat rozhodnutí v přiměřené lhůtě. Podle ust. § 26 zákona, pokud není stanoveno jinak, řídí se právní vztahy upravené v zákoně občanským zákoníkem („o. z.“). Podle § 31a odst. 1 zákona platí, že bez ohledu na to, zda byla nezákonným rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem způsobena škoda, poskytuje se podle tohoto zákona též přiměřené zadostiučinění za vzniklou nemajetkovou újmu. Podle § 31a, odst. 2 zákona se zadostiučinění poskytne v penězích, jestliže nemajetkovou újmu nebylo možno nahradit jinak a samotné konstatování porušení práva by se nejevilo jako dostačující. Při stanovení výše přiměřeného zadostiučinění se přihlédne k závažnosti vzniklé újmy a k okolnostem, za nichž k nemajetkové újmě došlo. Podle odst. 3 cit. ust. v případech, kdy nemajetková újma vznikla nesprávným úředním postupem podle § 13 odst. 1 věty druhé a třetí nebo § 22 odst. 1 věty druhé a třetí, přihlédne se při stanovení výše přiměřeného zadostiučinění rovněž ke konkrétním okolnostem případu, zejména k a) celkové délce řízení, b) složitosti řízení, c) jednání poškozeného, kterým přispěl k průtahům v řízení, a k tomu, zda využil dostupných prostředků způsobilych odstranit průtahy v řízení, d) postupu orgánů veřejné moci během řízení a e) významu předmětu řízení pro poškozeného. Podle ust. § 31 odst. 1, odst. 3 zákona, náhrada škody zahrnuje takové náklady řízení, které byly poškozeným účelně vynaloženy na zrušení nebo změnu nezákonného rozhodnutí a náklady zastoupení zahrnují účelně vynaložené hotové výdaje a odměnu za zastupování, přičemž výše této odměny se určuje podle ustanovení vyhlášky č. 177/1996 Sb.

Žalobcův požadavek na zaplacení nákladů obhajoby shledal soud prvního stupně jako nedůvodný, když podrobně popsal mechanismus výpočtu těchto nákladů a dospěl k částce 224.040 Kč. Vzhledem k tomu, že žalovanou bylo plněno celkem 330.960 Kč z téhož právního důvodu, je zřejmé, že žalovaná plnila o 106.920 Kč více. Žalobní požadavek na zaplacení odměny smluvní posoudil jako zákonem výslovně vyloučen. Rovněž požadavek

žalobce na zaplacení ušlého výdělku považoval soud prvního stupně za nedůvodný. Z provedeného dokazování vzal za zřejmé, že v posuzovaném případě absentuje příčinná souvislost mezi nezákonným rozhodnutím, tedy nezákonným trestním stíháním žalobce, a jeho ušlým výdělkem, neboť v řízení bylo jednoznačně prokázáno, že žalobce se rozhodl nepřijmout nabízenou pracovní pozici u [REDAKCE]. Výpověď žalobci nebyla dána z důvodu jeho trestního stíhání, ani z toho důvodu, že by nespĺňoval kvalifikační předpoklady na nově nabídnuté místo. Skutečnost, že žalobce se necítil být způsobilý k výkonu nabídnuté práce, není následkem nezákonného trestního stíhání. Nárok žalobce na zadostiučinění za nemajetkovou újmu způsobenou nezákonným trestním stíháním soud prvního stupně posoudil podle § 31a zák. č. 82/1998 Sb., přičemž s ohledem na ustálenou judikaturu Nejvyššího soudu ČR hodnotil jednotlivá kritéria, která mohou indikovat rozsah způsobené nemajetkové újmy. Soud prvního stupně uzavřel, že žalobci by se mělo dostat přiměřeného zadostiučinění v penězích, přičemž je třeba uvažovat o částce v řádu statisíců korun. Při přihlédnutí k jednotlivým kritériím (závažnost trestného činu, délka trestního stíhání, dopad do osobnostní sféry a okolnosti, za nichž k nemajetkové újmě došlo), lze u každého z kritérií uvažovat o částce ve výši 100 000 Kč, tudíž přiměřenému zadostiučinění za nemajetkovou újmu způsobenou nezákonným trestním stíháním v daném případě odpovídá částka 400.000 Kč. Jestliže žalovaná již plnila z důvodu nezákonného rozhodnutí žalobci na nemajetkové újmě 160.000 Kč a z důvodu délky trestního stíhání 77.000 Kč, pak se jedná o částku plněnou žalovanou dobrovolně ve výši 237.000 Kč. Současně žalovaná započítala na tentýž nárok částku 106.920 Kč, kterou žalobci plnila bez právního důvodu, zbývá tedy zaplatit částku 56.080 Kč. V tomto rozsahu proto žalobě vyhověl, a to včetně úroků z prodlení jdoucích od 3. 5. 2013 do zaplacení. Jelikož žalovaná mohla dobrovolně plnit ještě 2. 5. 2013, pak je zřejmé, že do prodlení se mohla dostat teprve dne 3. 5. 2013. Proto soud prvního stupně žalobu v rozsahu žalobního požadavku na zaplacení úroků z prodlení za den 2. 5. 2013 zamítnout. Pokud jde o částku 9.730 Kč na cestovním, pak žalovaná se do prodlení vůbec nedostala, a proto byla žaloba v rozsahu úroku z prodlení z této částky také zamítnuta.

O nákladech řízení bylo rozhodnuto dle ustanovení § 142 odst. 2 o. s. ř. s tím, že žalobce uplatnil celkem 3 nároky, v jednom byl co do základu úspěšný (zadostiučinění za nemajetkovou újmu), ve druhém nároku byl zcela neúspěšný (náhrada ušlého výdělku), ve třetím z nároků (náhrada škody spočívající ve výdajích za zastupování advokátem) byla žaloba podaná důvodně, ovšem pouze z části, jednalo se tedy jen o částečný úspěch žalobce. Z těchto důvodů pro vyrovnaný poměr úspěchu a neúspěchu v řízení bylo rozhodnuto tak, že žádnému z účastníků nebyla přiznána náhrada nákladů řízení

Proti tomuto rozsudku podal žalobce včasné odvolání, které podle jeho obsahu směřuje proti zamítavému výroku III. o věci samé a výroku o nákladech řízení. Žalobce v podstatě zopakoval argumenty tvrzené před soudem prvního stupně. Nesouhlasil s výpočtem nákladů obhajoby tak, jak jej učinil soud prvního stupně, přičemž zopakoval, že stát z tohoto titulu plnil v rozsahu 330.960 Kč s odkazem na ust. § 31 odst. 3 zák. č. 82/1998 Sb. Je nespornou skutečností, že citované ustanovení zákona stanoví, že výše odměny se určí podle ustanovení vyhlášky č. 177/1996 Sb. Žalobce má však za to, že aplikace a rigidní jazykový výklad tohoto ustanovení zákona by bylo zcela zjevně v rozporu s dobrými mravy. Žalobce využil svého práva a pro svoji obhajobu zvolil advokáta, k němuž choval takovou míru důvěry, aby mohl být naplněn smysl a účel právního zastoupení. Zastoupení tímto advokátem bylo podmíněno sjednáním hodinové smluvní odměny, která nijak nepřesáhla v místě a čase obvyklou hodinovou sazbu advokáta v obdobné věci. Pokud by stát trval na použití a rigidním výkladu ustanovení § 31 odst. 3 zák. č. 82/1998 Sb., pak by popíral právo žalobce zvolit si obhájce dle

své vlastní úvahy, protože jeho výběr by byl omezen okruhem advokátů, kteří by byli ochotni poskytnout obhajobu jen za mimosmluvní odměnu stanovenou vyhláškou č. 177/1996 Sb. Dále poukázal na to, že citovaná vyhláška v § 12 umožňuje zvýšit mimosmluvní odměnu v případě časově náročné obhajoby až na trojnásobek. Soud prvního stupně však tohoto ustanovení nevyužil. Žalobce dále považoval rozhodnutí soudu prvního stupně v části, kde započítal přeplatek žalovaného na nákladech obhajoby ve výši 106.920 Kč za nepřezkoumatelný, resp. nezákonný. Dále žalobce obsáhle polemizoval se závěrem soudu prvního stupně ohledně hodnocení ušlého výdělku, když nesouhlasil s tím, že se žalobce rozhodl nepřijmout nabízenou pracovní pozici u [REDAKCE] a výpověď mu nebyla dána z důvodu jeho trestního stíhání. Z provedeného dokazování (výpovědi svědkyně K [REDAKCE] vyplynulo, že odvolání žalobce bylo zcela nečekané a že bylo veřejným tajemstvím, že důvodem bylo trestní stíhání žalobce. V této souvislosti ještě žalobce poukázal na mediální kampaň, která proti němu byla vedena s tím, že je odpovědný za [REDAKCE] a přesto je stále zaměstnán státem. Konečně žalobce ve svém odvolání nesouhlasil se závěry soudu prvního stupně ohledně rozsahu nemajetkové újmy způsobené vydáním nezákonného rozhodnutí, když soud podle jeho názoru nedostatečně hodnotil trestní spis, ze kterého jednoznačně vyplývá, že trestní stíhání bylo v roce 2006 proti žalobci zahájeno zjevně bezdůvodně. Velmi podrobně zopakoval svá tvrzení uvedená před soudem prvního stupně a zdůraznil, že již samotné nezákonné opakované zahájení trestního stíhání vzbudilo obavu o spravedlivé a objektivní šetření věci samé, neboť původní trestní stíhání žalobce pro tentýž skutek bylo zrušeno jako neodůvodněné a žádné nové okolnosti a důkazy v neprospěch žalobce zjištěny nebyly. Závěrem navrhl, aby odvolací soud napadený rozsudek soudu prvního stupně zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Proti tomuto rozsudku podala odvolání i žalovaná, která však ani přes výzvu odvolacího soudu dle § 43 odst. 1 o. s. ř. řádně neupřesnila odvolání, její odvolání je nesrozumitelné, neboť z něj není zřejmé, v čem konkrétně je spatřována nesprávnost rozhodnutí nebo postupu soudu a rovněž postrádá odvolací návrh. Vady odvolání bránili v pokračování v odvolacím řízení, proto odvolací soud podle § 43 odst. 2 a § 211 o. s. ř. odvolání žalované odmítl. Ve svém vyjádření k odvolání žalovaná navrhla rozsudek soudu prvního stupně jako věcně správný potvrdit.

Odvolací soud přezkoumal podle § 212 a § 212a o. s. ř. rozhodnutí soudu prvního stupně v rozsahu, v němž bylo napadeno odvoláním, včetně řízení, které jeho vydání předcházelo, a odvolání žalobce neshledal důvodným.

Podle § 8 odst. 1 zákona č. 82/98 Sb., nárok na náhradu škody způsobené nezákonným rozhodnutím, lze, není-li dále stanovené jinak, uplatnit pouze tehdy, pokud pravomocné rozhodnutí bylo pro nezákonnost zrušeno nebo změněno příslušným orgánem. Rozhodnutím tohoto orgánu je soud rozhodující o náhradě škody vázán.

Podle § 31a odst. 1 zák. č. 82/1998 Sb. bez ohledu na to, zda byla nezákonným rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem způsobena škoda, poskytuje se podle tohoto zákona též přiměřené zadostiučinění za vzniklou nemajetkovou újmu.

Podle § 31a odst. 2 zák. č. 82/1998 Sb. zadostiučinění se poskytne v penězích, jestliže nemajetkovou újmu nebylo možno nahradit jinak a samotné konstatování porušení práva by se nejevilo jako dostačující. Při stanovení výše přiměřeného zadostiučinění se přihlédne k závažnosti vzniklé újmy a k okolnostem, za nichž k nemajetkové újmě došlo.

Podle § 31 odst. 3 zák. č. 82/1998 Sb. náklady zastoupení jsou součástí nákladů řízení. Zahrnují účelně vynaložené hotové výdaje a odměnu za zastupování. Výše této odměny se určí podle ustanovení zvláštního právního předpisu o mimosmluvní odměně.

Odvolací soud připomíná, že úprava zákona 82/1998 Sb. zakládá objektivní odpovědnost státu (bez ohledu na zavinění), jíž se nelze zprostit, na současném splnění tří podmínek: 1) nezákonné rozhodnutí nebo nesprávný úřední postup, 2) vznik škody a 3) příčinná souvislost mezi vydáním nezákonného rozhodnutí či nesprávným úředním postupem a vznikem škody. Nárok na náhradu škody způsobené zahájením (vedením) trestního stíhání, které neskončilo pravomocným odsouzením, je specifickým případem odpovědnosti státu podle citovaného zákona, je však založen na stejných principech. Výkladem zákona soudní judikatura dovodila, že smyslu právní úpravy odpovědnosti státu za škodu odpovídá, aby každá majetková újma, způsobená nesprávným či nezákonným zásahem státu proti občanovi, byla odčiněna, a systematickým a logickým výkladem proto dospěla k závěru, že došlo-li z určitých důvodů k zastavení trestního stíhání či zproštění obžaloby, je třeba vycházet z toho, že občan čin nespáchal a že tedy nemělo být proti němu trestní stíhání vedeno. Nárok na náhradu škody způsobené zahájením trestního stíhání se posuzuje podle § 8 cit. zákona, tedy jako nárok na náhradu škody způsobené nezákonným rozhodnutím. Odvolací soud se plně ztotožňuje se závěry, k nimž v této věci po skutkové i právní stránce dospěl soud prvního stupně a pro stručnost svého odůvodnění plně odkazuje na jeho vyčerpávající odůvodnění. Stěžejní odvolací námitka žalobce, že soud prvního stupně nedostatečně zdůvodnil výši poskytnutého finančního zadostiučinění, když nedostatečně zohlednil zjevnou bezdůvodnost trestního stíhání, není případná. Soud prvního stupně velmi podrobně v intencích konstantní judikatury prezentované rozhodnutím Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. 6. 2012, jež bylo publikováno ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. R 122/2012, hodnotil jednotlivá kritéria, která mohou indikovat rozsah nemajetkové újmy způsobené v případech zahájení trestního stíhání, které neskončilo pravomocným odsuzujícím rozsudkem, a to povahu trestní věci, délku trestního řízení a následky způsobené trestním řízením v osobnostní sféře poškozeného. Odvolací soud shodně se soudem prvního stupně dospěl k závěru, žalobci vznikla nemajetková újma, kterou je třeba odškodnit v penězích, neboť se jednalo o obvinění ze závažného trestného činu podvodu podle § 250a odst. 1,5 tr. zák. a žalobci teoreticky hrozil vysoký až dvanáctiletý trest odnětí svobody. Z provedeného dokazování vyplynulo, že toto trestní stíhání žalobce citelně zasáhlo do jeho osobnostní sféry, narušilo vztahy v rodině, vztahy mezi přáteli a mělo vliv i na jeho pracovní zařazení. Okolnost, která rovněž ovlivnila negativní dopad na žalobcovu psychiku, byla i poměrně dlouhá doba trestního stíhání v délce přesahující 6 let, a dále skutečnost, že trestní stíhání bylo již jednou zahájeno pro tentýž skutek v roce 1998. Vědomí žalobce o tom, že je ohrožen vysokou trestní sazbou a je stíhán pro tento skutek, pro který s odstupem let bylo trestní stíhání znovu zahájeno (byť v popsaném jednání byl spatřován jiný trestný čin), muselo v žalobci vyvolat velmi negativní následky. Odvolací soud se na základě shora uvedeného plně ztotožňuje se soudem prvního stupně přiznanou částku odškodnění, a aniž by použil ke stanovení výše finančního zadostiučinění žalobce matematického výpočtu, dospěl k závěru, že odpovídající výše zadostiučinění, která je v souladu s obecně sdílenou představou spravedlnosti i s ohledem na judikaturu vyšších soudů, činí v tomto případě 400.000 Kč. Vzhledem k tomu, že žalovaná již dobrovolně plnila celkem částku 237.000 Kč a současně započítala na tento nárok žalobce 106.920 Kč, kterou žalobci plnila bez právního důvodu (přeplatek nákladů obhajoby), byla žalované uložena povinnost zaplatit žalobci ještě částku 56.080 Kč s příslušenstvím. Odvolací soud rovněž plně souhlasí se závěry soudu prvního stupně, týkající se výpočtu nákladů obhajoby, když nepovažoval žalobcem namítané zvýšení podle § 12 vyhl. č. 177/1996 Sb. za důvodné, neboť posuzované trestní řízení nebylo natolik mimořádně obtížné, aby

odůvodňovalo aplikaci tohoto ustanovení. Taktéž zápočet z titulu zaplacení částky 106.920 Kč nad rámec nákladů nutné obhajoby posoudil soud prvního stupně správně. Pokud jde o nárok na úhradu ušlého výdělku žalobce, souhlasí odvolací soud se závěrem soudu prvního stupně, že z provedeného dokazování vyplynulo, že žalobce se rozhodl nepřijmout nabízenou pracovní pozici u [REDAKCE] a výpověď mu nebyla dána pro jeho trestní stíhání. Pokud se žalobce necítil být způsobilý k výkonu nabídnuté práce a proto tuto práci nepřijal, není zde příčinná souvislost mezi nezákonným trestním stíháním a jeho ušlým výdělkem.

Z uvedených důvodů odvolací soud rozsudek soudu prvního stupně jako věcně správný podle § 219 o. s. ř. potvrdil.

Výrok o nákladech odvolacího řízení je odůvodněn ust. § 142 odst. 1 o. s. ř. ve spojení s ust. § 224 odst. 1 o. s. ř., když oba účastníci byli ve svých odvoláních neúspěšní.

P o u ě n í: Proti tomuto rozsudku je možno podat **dovolání** ve lhůtě dvou měsíců ode dne jeho doručení k Nejvyššímu soudu ČR prostřednictvím soudu I. stupně za podmínek uvedených v ust. § 237 o. s. ř.

Praha 31. května 2016

Mgr. Jiřina Jislová v. r.
předsedkyně senátu

Za správnost vyhotovení:
Martínková Hana